

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Verrijzeniskerk - de Schalm

Zondag 23 oktober 2011

Gemeente van Jezus Christus.

In de tijd dat er nog maar één orde van dienst was, bestond de voorbereiding, het eerste gedeelte van een kerkdienst uit: schuldbelijdenis, woord van vergeving en als regel der dankbaarheid volgde de tien geboden of de samenvatting van de wet, zoals die hier in Mattheüs als het grote gebod beschreven staat. Velen van ons kunnen deze woorden dan ook wel dromen. Maar... weten we ook in welke context Jezus deze woorden zei? Om dat te weten moeten we kijken naar de gedeelten die hieraan vooraf gaan.

Het begint in vers 15, waar geschreven staat: de Farizeeën beraadslaagden hoe ze Jezus met een strikvraag zouden kunnen vangen. De vraag: is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet?, was een gewetensvraag in Israël in die tijd. De Farizeeën wilden hier een uitspraak over van Jezus. Jezus antwoordt met: geef aan de keizer wat van de keizer is en aan God wat van God is. Dit betekent: het zijn twee koninkrijken: de keizer regeert over een gebied en daar zijn de munten geldig omdat die zijn beeltenis dragen, dus moet je aan de keizer betalen. Het andere koninkrijk is het Koninkrijk van God. Zijn Rijk heeft geen grenzen, God regeert over de gehele aarde, Hij heeft meer macht dan de keizer, dus geef aan God wat Hem toekomt.

De Farizeeën weten niet wat ze hierop moeten antwoorden en laten Jezus met rust.

De volgende groep die Jezus probeert er in te luizen, zijn de Sadduceeën, van wie we weten dat ze niet in een opstanding van de doden geloven. Toch heeft hun vraag hiermee te maken. Hun vraag heeft

betrekking op het zwagerhuwelijk. Dat is de volgende broer neemt de weduwe van zijn overleden broer tot echtgenote, mocht er uit dit huwelijk een zoon geboren worden dan gold dat kind als zijnde van de overleden broer. Het was een mogelijkheid om uitsterving van het geslacht te voorkomen. En nu vragen de Sadduceeën: er zijn 7 broers.

De eerste huwde, maar stierf kinderloos. Een andere broer huwde de weduwe, maar ook hij stierf kinderloos. Zo ging het met alle zeven.

In de opstanding van wie van de zeven is dan de vrouw de echtgenote?

Jezus geeft hen een scherp antwoord: "In de opstanding huwen de mensen niet en worden niet ten huwelijk genomen, maar zij zijn als engelen in de hemel. God is niet een God van doden, maar een God van levenden." Ook nu hebben de Sadduceeën geen weerwoord en heeft Jezus hen de mond gesnoerd.

En dan komt de derde strikvraag. Merkt u dat het de joodse geleerden zijn die het op Jezus gemunt hebben? Nota bene: een wetgeleerde nog wel. Wetgeleerden behoorden tot de groep Schriftgeleerden. Zij legden zich toe op de bestudering van de wetten en meestal wisten zij ook precies wat mocht en wat niet mocht.

De wetgeleerde spreekt Jezus aan met: meester, in het hebreuws: rabbi. In dit woord vindt een erkenning plaats. De tegenpartij erkent Jezus als gesprekspartner.

Met de vraag: wat is het grootste gebod in de wet?, lag het er duimen dik op dat hij Jezus voor het blok wilde zetten. Deze vraag was in het jodendom van die tijd erg omstreden. Als de joodse leiders

deze vraag zelf beantwoorden moesten, zou dat betekenen dat ze het ene gebod boven het andere stelden. De onderlinge strijd zou nog heviger worden en het zou nog meer versplintering geven.

Het antwoord is niet voor een dubbele uitleg vatbaar. Jezus citeert de joodse geloofsbelijdenis, het sjema. Deze geloofsbelijdenis hebben we vanmorgen gelezen, Deut. 6, 4-9. "Hoor, Israël: de Here is onze God; de Here is één". Dit zijn heel belangrijke woorden in de joodse traditie. Het sjema wordt tweemaal per dag gebeden, s'avonds en s'morgens. Aan de binnenkant op de rechter deurpost van een joods huis is een klein kokertje aangebracht, de mezoeza. In dit kokertje is o.a. het sjema opgeborgen. Zo'n kokertje is ook bevestigd aan de gebedsriemen, die voorgeschreven zijn te dragen als men in gebed gaat. Het is de herinnering aan God, die zich Israël koos als zijn uitverkoren volk. "Hoor, Israël: de Here is onze God; de Here is één." Jezus herinnert aan dit gebod als Hij zegt:

"Heb de Heer, uw God lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand." Het gaat om de totale mens met zijn verschillende functies: zijn gevoelsleven, zijn inzet, zijn verstand en zijn financiële en maatschappelijke mogelijkheden. Dit voorkomt een halfslachtigheid, waardoor liefde kan verkillen. En Jezus laat er onmiddellijk op volgen: "Het tweede hieraan gelijk is: "Heb uw naaste lief als uzelf." (Ik kom hier op het punt van de

gespreksgroep: ook niet gelovige mensen doen veel goed. Het zou een synoniem zijn voor liefhebben)

In dit gebod gaat het om een op elkaar betrokken-zijn van God en mens en van mens tot de naaste. En we kunnen het pas goed begrijpen als we beseffen dat het geen of - of gebod is, maar èn - èn. Het eerste en grote gebod is: God, de Here lief te hebben en dat Jezus dat voorop stelt is niet zonder reden, nee, het geeft juist de kracht, de stimulans en de volharding om de naaste te kunnen liefhebben.

Daar waar de liefde tot God het één en al is, daar leeft de mens in de mystiek, daar zoekt de mens alleen die innige vereniging van de ziel met God en wordt de naaste vergeten. Echter, daar waar de liefde tot de naaste het één en het al is, daar ontstaat een cultuur van hulpvaardigheid en een "lief-zijn voor elkaar", maar daar ontbreekt de innerlijke motivatie en dat houdt geen stand. We kunnen de conclusie hieruit trekken dat we ze allebei nodig hebben.

En - èn, want de liefde tot God is niet hetzelfde als de liefde tot de naaste. Toch horen ze onverbrekkelijk bij elkaar. Ze zijn op elkaar betrokken, waarbij het grote en eerste gebod voorop staat. De liefde tot God is de dragende grond van ons menselijk handelen en van onze hele levenshouding.

“Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de wet en de profeten staat”. D.w.z. van de liefde tot God en tot de naaste hangt heel het bestaan af. Het ene gebod gaat niet boven het andere.

(In het gesprek is opgemerkt: Jezus heeft op alles een antwoord, zijn ze bang voor zijn antwoorden.)

Drie keer beantwoordde Jezus de strikvrAGEN niet vanuit aardse zaken, maar vanuit hemels oogpunt. Drie keer een strikvraag, die met liefde beantwoord wordt.

Daarna is het de beurt aan Jezus. Hij legt de Farizeeën de problematiek van de joodse Messiasleer voor. De Farizeeën hadden een voorstelling van de Messias. In hun beleving kwam de Messias met veel macht en gezag, majestueus en zichtbaar voor iedereen door de gouden poort op het tempelplein. Nee, dat konden ze van Jezus niet zeggen, Hij kon geen Messias zijn, Hij was een zoon van een timmerman uit Nazareth. De macht van Jezus wilden zij niet zien, maar Jezus gebruikte Zijn macht die Hij van de Vader gekregen heeft wel: zieken worden gezond, doden opgewekt en de mensen staan versteld over Zijn leer. Hij leert de mens de liefde van God en medemens.

Het gesprek begint met de vraag: wat denkt u over de Messias? Van wie is Hij een Zoon? Zonder aarzeling antwoordden ze "Van David". En dan volgt er een moeilijke vraag: hoe kan David Hem dan, geïnspireerd door de Geest, Heer noemen? Deze vraag wordt gevolgd door het citeren van Psalm 110, 1: "De Heer sprak tot mijn Heer: Neem plaats aan mijn rechterhand, tot Ik je vijanden onder je voeten heb gelegd." (de gespreksgroep vroeg zich af wat bedoeld is "de Heer sprak tot mijn Heer") In Ps. 110 tekent de dichter, David, door de Geest geïnspireerd de Messias als koning, die tegelijk priester is.

Jezus wil laten zien het verschil tussen David en de Messias. De Messias, afstammeling van David, is meer dan David, n.l. Hij is Heer over heel Israël en zittende aan de rechterhand van God regeert Hij mee, d.w.z. Hij bezit dezelfde waardigheid.

Jezus wil dat de Farizeeën tot de slotsom komen dat Hij die Zoon van David is, maar ze houden de mond dicht. Jezus proclameert Zich in dit gedeelte als de Messias. Het is nog verborgen maar Hij licht een tipje van de sluier op. Jezus nodigt de Farizeeën en Sadduceeën uit om het heil van Hem te ontvangen. Ze durfden echter geen persoonlijk antwoord te geven, bang als ze waren afbreuk te doen aan de gangbare opvatting over de Messias, ze durfden geen kleur te bekennen. En ook "vanaf die dag" durfden ze niet meer met Jezus te spreken. Jezus is na alle twistgesprekken de Overwinnaar.

Gemeente, wat heeft dit bijbelgedeelte ons te zeggen? Durven wij met Jezus in gesprek te gaan? Hoe zien wij Jezus? Is Hij voor ons de Messias, de Verlosser en Bevrijder? Of staan wij net als de Farizeeën met de mond vol tanden? Dat hoeft niet, wanneer wij ons laten onderwijzen door Jezus. Hij leert ons dat grote gebod van de liefde tot God en de liefde tot de naaste. Zelf heeft Hij ons dat voorgeleefd. En Hij heeft ons een blik gegund in het geheim van de Messias. Wat hierna gebeurde beschrijft Mattheüs in hoofdstuk 26. We zijn dan nog maar enkele dagen af van de roep om Jezus te kruisigen. Ook aan het kruis is Jezus Overwinnaar geworden.

Jezus vraagt niet meer dan onze liefde voor God en mens. Of is dit in onze tijd al te veel gevraagd? Waar blijft de liefde? Paulus schrijft in 1 Cor. 13: geloof, hoop en liefde en het meeste van deze is de liefde. Kan de mensheid nog liefde opbrengen? Kunnen wij liefde opbrengen? Ons antwoord mogen we geven in het lied:

O grote God die liefde zijt, o Vader van ons leven,

Vervul ons hart dat wij altijd, ons aan uw liefde geven.

En: Waar liefde wordt gegeven, Wij uit uw liefde leven.

Dat is ons behoud. Jezus, Messias. Amen.